

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 39. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 24. лютого, 1945. No. 39. New York and Jersey City, Saturday, February 24, 1945 Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237-4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

НІМЦІ „МАСОВО“ ЩЕ НЕ ПІДДАЮТЬСЯ, КАЖЕ АЙЗЕНГОВЕР

Тому, що рознеслися чутки, що німці на фронті уже зломані й „масово піддаються“, ген. Двайт Д. Айзенговер уважав потрібним повідомити секретаря війни Стимсона, що хоч аліантське положення на західно-європейському фронті дуже поправилось й взято в полон досі 900,000 німців, то такі так є, що німці далі ставлять впертий опір і то на цьому фронті.

ЯК ЦЕ ПРЕДСТАВЛЯЮТЬ?

Згинув знаменитий радянський генерал — Іван Данилович Черняхівський. Про його знання і відвагу розписались різні газети, теж і такі як Нью-Йорк Таймс, що написав про це передовицю. І цілком слушно та заслужено. Та ні в звітках з Москви, ні в інших, нема нічого про його українство, про якусь зв'язь з дійсним українським життям, крім того одного, що народився в Україні, в місті Умані, в родині залізничного робітника. Так і треба це брати! Та більшовицькі Українські Щоденні Вісті представляють, що це згинув така особа, якої назва стоятиме „поруч таких назв, як Хмельницький і Богун, Наливайко і Гонта...“ Залишаючи військовий бік справи, так є, що про Хмельницького чи Богуна знає український народ дещо більше, як те, що вони родились в Україні... Очевидно, булоб кожному з українців мило, колиб він знав про Черняхівського щось хоч подібне до того, що знає про Хмельницького чи Богуна. Та, нажаль, так не є.

ЯК ПРАЦЮЄ ПОЛЬСЬКЕ БЮРО?

Бюро Конгресу Американських Поляків повідомляє, що за короткий час свого існування вислало 45,521 листів до різних польських і американських організацій, газет та осіб, до senatorів і політиків, радіових коментаторів і т. п. — у польських справах. Теж подає про висилку книжок і журналів в англійській мові. Тепер зв'язує американських поляків, щоб надсилали Бюрові адреси своїх приятелів-американців, щоб можна тим людям посилати матеріали про Польщу, зокрема брошуру про польські границі. Каже, що це є „неоцінений капітал“ мати „серед американців приятелів Польщі“.

До цього треба додати, що Бюро має до диспозиції на цю акцію величезні грошові суми, складені американськими поляками.

ЗНИЩИЛИ БІБЛІОТЕКУ ІМ. ПЕТЛЮРИ

Повідомляють з Парижа, що Гестапо перевело в часі німецької окупації ревізію в Бібліотеці ім. Симона Петлюри, якою завідував І. Рудичів, та знищило її. В тій бібліотеці знаходились цінні матеріали, зокрема українські газети, книжки та журнали, що були видавані по першій світовій війні поза межами України. Частину з цього вивезли гестаповці до Берліна.

З ПОДОРОЖІ ВЕНЯМИНА ДО МОСКВИ

Шкіаговське „Русское Обозре- ние“ описує подорож митрополита Венямина з Нью-Йорку до Москви на вибір всеросійського патріарха. В Сіетл, як подав митрополит, стрінули його представники радянського консульства, а радянська тамошня колонія влаштувала в його честь бенкет, що був, як заявив митрополит, „на- стоящим пиром“. Радянське посольство ще запропонувало митрополитови, що дасть йому дипломатичного представника як проводатора. Та митрополит „скромно“ подякував за ту честь. В подібний спосіб приймали його в Фейрбенкс, при чому заявили, що з Радянської Росії вислані для нього теплі футра.

НЕ НАПРАВИТЬ ІХ І МОГИЛА!

„Американський Русский Вест- нік“, орган „Соединенія“ понапи- сував в числі з 15. лютого 1945 стільки дурниць про „Вікраїну“ і „вікраїнець“ з нагоди дискусії на тему назви Закарпаття, що не мо- же бути і надії, щоб там могло наступити колись якесь опам'я- тання, якийсь хоч трохи людсь- кий підхід до цієї справи. Бачи- мо, що не тому 50 років, але ще й тепер береться якийсь неук доказувати „науково“, що має бути „Подкарпатська Русь а не Україна“ і пише так: „Українство на- чалося не в Малій Русі (Кієв- ска Русь), но в Галичині, з ав- стро-німецькими агентами“.

Що так писали малярські чи російські агенти, то річ відома, а що тепер склонює когось писати такі неправди, годі певно знати.

ЗДОРОВЛЯЄ ПАТРІАРХА АЛЕКСІЯ

Вілксберський „Свет“ шле при- віт „Святішому Алексію, патрі- арху московському і всея Руси“ та поздравляє його як „нашого верховного духовного Батька і Благодітеля“.

„УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ“ В БРИТІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ

НАД ЧИМ РАДЯТЬ У СОВЕТ- СЬКОМУ ЛЬВОВІ?

Советські джерела подають, що 30. листопада 1944 відбулась у Львові „нарада представників радянської інтелігенції, в якій взяло участь 1,100 учених, науко- вих робітників, лікарів, інженерів і учителів“. Далі подано, що „з доповіддю про завдання радян- ської інтелігенції в боротьбі про- ти українсько-німецьких націона- лістів виступав секретар вико- навчого комітету Комуністичної Партії (більшовиків) України Грушечкий“. В дискусії брали участь: академік Возняк, учи- телька Соболя, професори Ку- рильський і Свенціцький, пись- менники Галан і Козланюк“. З на- рад „вислано привіт маршалу Сталінові й голові Рада Народ- них Комісарів Хрущеву“.

ЕТНОГРАФІЧНИЙ МУЗЕЙ У ЛЬВОВІ.

Про такий згадують советські джерела, а подає про нього ко- роткі відомості „магістр Ірина Гургула“. Вона каже: „Перший етнографічний музей у Львові почав існувати після встановлен- ня радянської влади в 1940 році. В розпорядимість цього музею передано етнографічну збірку бувших культурних і історичних музеїв при Товаристві ім. Тараса Шевченка й інших музеїв і куль- турних організацій, а також при- ватні збірки“. Має бути там по- над 40,000 цінних річей: зразки артистичної кераміки (ганчарсь- ких виробів), різні мистецькі рі- чи вироблені гуцулами, різно- барвні вишивки українських се- лян і гарно вдекоровані тарелі та підноси, вироблені карпатськими ганчарями. Музей має сталу гру- пу наукових робітників під у- правою директора, академіка Філарета Колесси. Відвідав музей Микита Хрущов, „прем'єр Радян- ської України“.

ПРИВІТ БОГОМОЛЬЦЯ ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ

Академік Олександр Богомо- лець — „голова Української Ака- демії Наук“ — проголосив згід- но з советськими джерелами „Привіт Української Академії На- ук Хоробрій Червоній Армії“. В ньому подано загально, що зро- била Академія для „воєнної ін- дустрії країни“, при чому згада- но за академіка Євгена Патона, що „одержав звання Героя Соці- ялістичної Праці за його працю в поліпшенні будівництва танків“.

Властива дебата над Кримсь- кою Конференцією зачнеться в британському парламенті дперва по звіті прем'єра, Вінстона Чор- чила, в наступному тижні, а тоді як надіються, прем'єр вяснить можливо й те, чому не питали на- селення Західної України, зокре- ма Галичини, як признали цю землю Росії. Цього тижня Антоні Ідея, міністер заграничних справ, коли порушено справу границь Польщі, подав у відповіді на за- пит посла Доглеса Ллойда Сей- ворі, чи Британія не є зобов'яза- на згідно з Атлантийським Чарте- ром питати населення краю, ку- ди воно хоче належати, тільки таке: „Це питання не є тільки чисто російсько-польським. Воно є теж у дуже великій мірі укра- їнським питанням, а я не маю під рукою найновіших даних щодо цього питання, хоч знаю, що українці творять на цій тери- торії велику більшість“.

7,000 ЛІТАКІВ БОМБАРДУЄ НІМЕЧЧИНУ

Навіть в часі, як зачиналась ін- вазія Європи, не кинули Аліанти стільки літаків для нищення ко- мунікаційних засобів Німеччини, що тепер, коли вислали в одному і тому самому часі з Британії та Італії понад 7,000 літаків, що бомбардували Німеччину з різ- них боків.

ПЕРЕМОГА БЛИЗЬКА, ЗАПЕ- ВНЯЄ СТАЛІН

Маршал Сталін проголосив, що впродовж 40-денної, советсь- кої офензиви німці втратили на східному фронті 1,150,000 воя- ків і кинули до боротьби „остан- ні сили“. Кожного дня вони тра- тили приблизно 28,750 людей. Це, каже Сталін, є найбільша офензива, яку досі Совети пове- ли. Супроти цього „перемога над німцями вже близька“.

„З ПОЛЬЩІ НА ХЕРСОНЩИНУ“

Офіс Воєнних Інформацій по- дає на підставі повідомлення со- ветської новинкарської агенції Тасс, що в Польщі прибуло на Херсонщину 2,500 українських родин, що вже дістали засоби, щоб розпочати весняні засіви.

А про себе каже Богомолець та- ке: „Я був один з тих, що були нагороджені званням Героя Со- ціялістичної Праці за сироватку, яку я виготовив, і яка прискорює гоєння зламанних кісток, замикає рани в шлункових чиряках і збільшує відпорність людського організму від зараження“.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

КРИЗА ВИХОВАННЯ

Письмо „звичайної американки-українки“ в „Свободі“ з минулої середи може викликати в деякого пригноблюючого вражіння, що мовляв українська імміграція в Америці безнадійно розбита, що її старше покоління хоче одного, а молоде другого та що між ними не можливо знайти якогось компромісу. На стільки можна узагальнювати погляди представниці другого покоління, це покоління може до такого переконання не прийде, бо вона, видно знає добре, що подібні тертя існують і між поколіннями інших груп. Свідомість цього факту принаймні на стільки добра, що відсуне вона від думок молодого покоління якунебудь думку про свідому вину першого покоління української імміграції в цій справі. Такі думки однак легко можуть повстати серед старшого покоління, яке назагал менше стикається з людьми інших іммігрантських груп та тут роджених американців, і через те природно менше знає про різні течії, що серед тих груп нуртують.

Якраз у такий мент, коли людина з молодого покоління порушує таку болючу справу, як розбіжності між поколіннями української імміграції, не від речі було би знати, що якраз тепер серед американського громадянства панує подібне розходження. Якраз у передодні появи поданого допису в „Свободі“ появилася в „Нью Йорк Таймс“ перегляд Орвила Прескота книжки проф. Жака Барзена „Вчитель в Америці“, в якому сказано дослівно: „Це зовсім ясно, що в вихованню існує криза... Ще ніколи люди так горячо не розглядали питань, що мається вчити молодь, як мається вчити, і в якій цілі

мається вчити“. Сперечаються за те, які книжки має молодь читати. За те, чи мається підготувати молодь до практичного життя, навчаючи її звання, чи як інакше. Коротко, „ніхто нині не є вдоволений теперішнім станом виховання і кожний, здається, має дуже нахрапні погляди на цю справу“.

Здавалося би, що ці суперечки не мають нічого спільного з справами, порушеними дописом „звичайної американки - українки“, або з згаданими нею зударями між поколіннями української імміграції в Америці. Та коли приглянутися ближче на ситуації, в котрих протилежні настановлення поколінь зо собою стираються, то побачимо, що між поколіннями української імміграції стираються зі собою власне за ті питання, за які в старім коріннім американським громадянстві стираються між собою різні групи виховників. Дискутують американські групи виховників за вартість читання книжок, стираються за це між собою українські покоління. Дискутують американські виховники за страви, здоровля, і ці всі справи виривають у дискусіях американських груп. Звичайно, цей удар між американськими виховниками відбувається інакше, але в сутті річі це суперечка між двома настановленнями до практичних питань підготовки молодих людей до життя. Тому, коли ми читаємо, що американські виховники виявляють у дискусії нахрапні погляди, то не дивуємося собі, коли в подібних ситуаціях і ми теж дискутуємо про ці справи зо завзяттям і без помірковання. Це вітань, що мається вчити молодь, як мається вчити, і в якій цілі

ПРО ЩО ТРЕБА ДБАТИ

Канадійські „Українські Вісти“, пишучи про наші проблеми, приходять до такого заключення:

„Канадійські українці свідомі того вже не від нині, що скорше чи пізніше, а проте з різних народів Канади повстане одна канадійська нація. Питання лиш у тому, щоб нинішні народи Канади входили в одну канадійську сімю як рівні члени тої сімі, а не одні з багатою культурною спадщиною, а другі як безбатченки, в лахміттях зі своєю національною культури. Це дуже важне, бо інакше народи, що задержать свої національні питоменності вцілості, будуть почуватись повними й самотніми господарями в цім краю, а інші, що затратять всю свою культурну спадщину,

будуть горожанами другої класи. Це мусять усвідомити собі однако, як старші, так і молодші канадійські українці і як хочать, щоб наші грядучі покоління уважали себе самих за рівних горожан цього краю, і щоб за таких уважали їх нащадки інших народів, то всі ми тепер мусимо подбати, щоб наше сучасне, молоде покоління інаші грядучі покоління зберегли основні питоменності української національної культури. Тими основниками нашої національної культури є наша церква, наша мова, пісня, музика, література, знання своєї історії, малярство та інше мистецтво, наші звичаї й тим подібне. Зберегти ці скарби нашої національної культури зможемо лише

при помочі таких наших виховавчих інституцій як школи, бурси, видавництва, преса, сиротинці, захоронки, народні доми і читальні та їм подібні осередки, де можна дати нашим хлопцям і дівчатам знання й виховання“.

„ПЕРШИЙ РАЗ В ІСТОРІЇ“.

Під таким наголовком пише канадійський „Український Голос“ з 14. лютого б. р. про історичну подію, зв'язану з життям українців Канади, а якою є те, що в одній з легіслатур Канади, а саме „в провінції Манітобі“, в ролі співака виступав перший раз в історії один українець, а в ролі промовця, що виконував почесну роль внескодавця на прийнятті відповіді на престольну промову, виступав інший українець“. Було це, як пишеться, дня 7. лютого, імя спікера це Микола В. Бачинський, а імя промовця — Іван Р. Содомон. До того часопис поміщує ще такий коментар: „В пору, коли над українським народом в Європі зависло питання, чи він має жити, чи ні, в пору, коли в уряді, що немов на нругу називається українським, перше місце займає москаль Хрущов і українець в ріднім краю боїться обізнатись по українськи, аби не стягнути на себе переслідувань за „контрреволюцію“, в одній з легіслатур великої Британської Імперії місце спікера, найвищого парламентарного достойника, займає українець, а другий українець виголошує промову, як представник урядової партії. Подія, яку можна було оглядати в величавій салі манітобської легіслатури 7. лютого, мала майже символічне значіння. Вона говорила ворогам українського народу: Даремні ваші зусилля стерти український нарід з лиця землі... Як можуть українці в Канаді, в Манітобі, здобути собі таке признание, то чому не мають мати його в своїм ріднім краю? Отже даремні старання здавити українців, бо як здавити їх на якийсь час в їх ріднім краю, то вони готові виринути деінде...“

КОМУНІСТИЧНЕ СВЯТКУВАННЯ ВОЛІ УКРАЇНИ.

Неначе у відповідь на те, що Комітет Українців Канади зарядив був урочисте святкування 21. січня Злуки Українських земель, канадійські комуністи проголосили, щоб у день 25. лютого „гідно відсвяткувати волю України“. Як пише канадійський „Новий Шлях“ то заклик писаний не в Канаді, а десь далеко... бо й зачинається тим, що український нарід виратува російський нарід, що „став на захист України в найтяжчу хвилину її історії“.

Часопис пригадує, що саме російський нарід, як от в 1918 році, рушив збройно нищити волю України, а якщо „російський нарід хотів жити по дружньому з українським народом, то він не мусів його завойовувати... Однак російський нарід не хотів такої дружби колись і не хоче її тепер, а хотів і хоче панувати над Україною... Хотів і хоче того, чого хотіла й Німеччина. Тому в

очах усіх українців Росії і Німеччина були загарбниками України, а не її визволителями“.

ХАРКІВСЬКИЙ МУЗЕЙ

Советські джерела дають, що рішено відновити Музей українського мистецтва в Харкові, куди повернено вже основні речі, які вивезено з України, щоб німці їх не розграбили.

ДЛЯ ПОБІДИ КУПУЙТЕ БОНДИ НЕ ЖДІТЬ! НЕ ЗВОЛІКАЙТЕ! АЛЕ КУПІТЬ БОНД ОБОРОНИ СЕЙЧАС!

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні тах
нижчій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
telephone: GRamercy 7-7661.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL
707 Prospect Avenue,
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 8-887